

Generale Synode 14-15 november 2025

Toelichting agendapunt “Lichter op Pad” (GS 25-12)

0. Inleiding

Lichter op Pad staat voor: “Het werken aan een analyse en gedragen oplossingsrichtingen voor een toekomstgerichte kerk met een lichte en wendbare structuur en besturing, zodat er meer dan genoeg energie overblijft om lokaal voluit kerk te zijn en daar te zijn waar Jezus.”

De dragende lijn van Lichter op pad is het nadenken over een toekomstgerichte kerkstructuur. Vorig jaar heeft de generale synode een analyse van de huidige ervaren knelpunten besproken (zie ook onder 2.). Daarna is het programmateam aan de slag gegaan om te komen tot mogelijke perspectieven die richting kunnen geven aan een kerkstructuur voor de toekomst. In ontmoetingen met – onder andere – synodeleden op de avonden in het voorjaar en de gesprekken in de zomer met uw achterban zijn de ‘bouwstenen van ons kerkmodel’ in gesprek gebracht (zie onder 1).

Tijdens een ontwikkeldag begin september hebben enkele synodeleden meegedacht aan de hand van **vier mogelijke perspectieven** waarbij gesprekspartners hen vanuit hun expertise bijstonden. Deze leden zullen tijdens de generale synode groeps gesprekken leiden waarin de waarde van elk van de perspectieven wordt opgehaald, en wordt besproken welk gezamenlijk perspectief voor een lichte en wendbare structuur helpend zou zijn. Bewust start dit gesprek bij de **lokale gemeenten**, de basis van onze kerk. Vanuit een beeld van de lokale gemeenten kunnen in het verdere vervolg perspectieven op de classicale en landelijke structuur ontstaan.

Deze toelichting en [deze video](#) zijn een inleiding voor het gesprek op de generale synode. Het projectteam schrijft hoe de vier perspectieven op de lokale kerk tot stand zijn gekomen en schetst verwachtingen van de bespreking tijdens de generale synode. Via drie links in deze toelichting is het mogelijk meer achtergrondinfo te lezen.

1. De kern met haar bouwstenen

De Protestantse Kerk in Nederland kent een presbyteriaal-synodaal stelsel waarin lokale gemeenten voluit kerk zijn en de kerk vanuit deze basis is opgebouwd (mocht je meer willen lezen: [in deze link](#) een historisch-theologische schets van het ontstaan, en [in deze link](#) meer informatie hoe andere, soortgelijke kerken buiten ons land hiermee omgaan).

In dat traject zijn tot nu toe veel gesprekken gevoerd. Uit die gesprekken blijkt brede waardering voor de volgende bouwstenen van onze kerkstructuur die herkend worden als het DNA van onze kerk:

1. De kerk is er om, levend uit Gods genade in Jezus Christus, de opdracht van haar Heer te vervullen om het Woord te horen en te verkondigen (Art. I.2).
2. De gemeente is voluit kerk. Het kerkverband is opgebouwd vanuit deze basis en verantwoordelijkheden liggen zo dicht mogelijk bij de basis. Subsidiariteit speelt een belangrijke rol: laag organiseren wat laag georganiseerd kan worden, wat overblijft wordt bovenplaatselijk opgepakt.
3. De kerk biedt ruimte om alle stemmen te horen, ook en juist die van jongeren en kwetsbare mensen. Iedereen kan meedoen.
4. De leiding van de kerk ligt bij een vergadering van gekozen ambtsdragers.
5. De gemeenten zijn verbonden in bovenplaatselijke verbanden. Er is sprake van wederzijdse zorg en solidariteit en toezicht op de gemeenten vanuit bovenplaatselijk verband. Ook lokaal is er verbinding tussen zelfstandigheid en gezamenlijkheid, 'autonomie' en 'samenwerking'.

2. Waar we tegen aan lopen (korte knelpunten)

Uit het voorgaande traject (waaronder de gesprekken met synodeleden en andere gesprekspartners) zijn twaalf knelpunten naar voren gekomen die voorkomen dat we Lichter op Pad kunnen gaan. We zullen ze niet opnieuw herhalen, maar [via deze link](#) is het terug te vinden in het gespreksdocument ter voorbereiding op de telefonische gesprekken. Deze knelpunten zijn vertaald naar positieve criteria waaraan we perspectieven op de toekomstige kerkstructuur kunnen toetsen. We komen tot de volgende criteria:

Voor lokaal kerkzijn:

1. "De bestuurlijke druk (taken, verantwoordelijkheden) op lokaal niveau is verminderd t.o.v. de huidige situatie"
2. "Het is makkelijk om te participeren in bestuurslagen van de kerk"
3. "Jongere generaties participeren makkelijk in het besturen van de kerk"
4. "Bestuurlijke inrichting is eenvoudig op te zetten"
5. "Er is weinig belemmering voor participatie van verschillende vormen van kerkzijn"
6. "Het is gemakkelijk om als lokaal bestuur van de gemeente gezamenlijk op te kunnen trekken met andere gemeenten (denk aan: financiën en beheer, of bemensing colleges)"

Voor de relatie van lokaal met bovenlokaal:

7. "De bestuursstructuur faciliteert dat verbinding met andere gemeenten en kerk als geheel gemakkelijk is"
8. "De bovenlokale kerk is dichtbij als het nodig is"
9. "De structuur en regelgeving kunnen makkelijk meebewegen met veranderingen in kerk en samenleving"

3. Perspectieven voor de toekomst

3.1 De lokale kerk

Naar aanleiding van de gesprekken zijn vier perspectieven op de lokale kerk ontwikkeld, variërend van veel vrijheid tot sterke organisatie (het plaatje vindt u op de volgende pagina). In de [eerder genoemde video](#) worden ze verder toegelicht, hier beschrijven we ze kort:

Perspectief 1: Losse kerkplekken

Maximale vrijheid voor lokale kerkplekken, waaronder eigen regels en begroting.

Perspectief 2: Eenvoudige basisstructuur

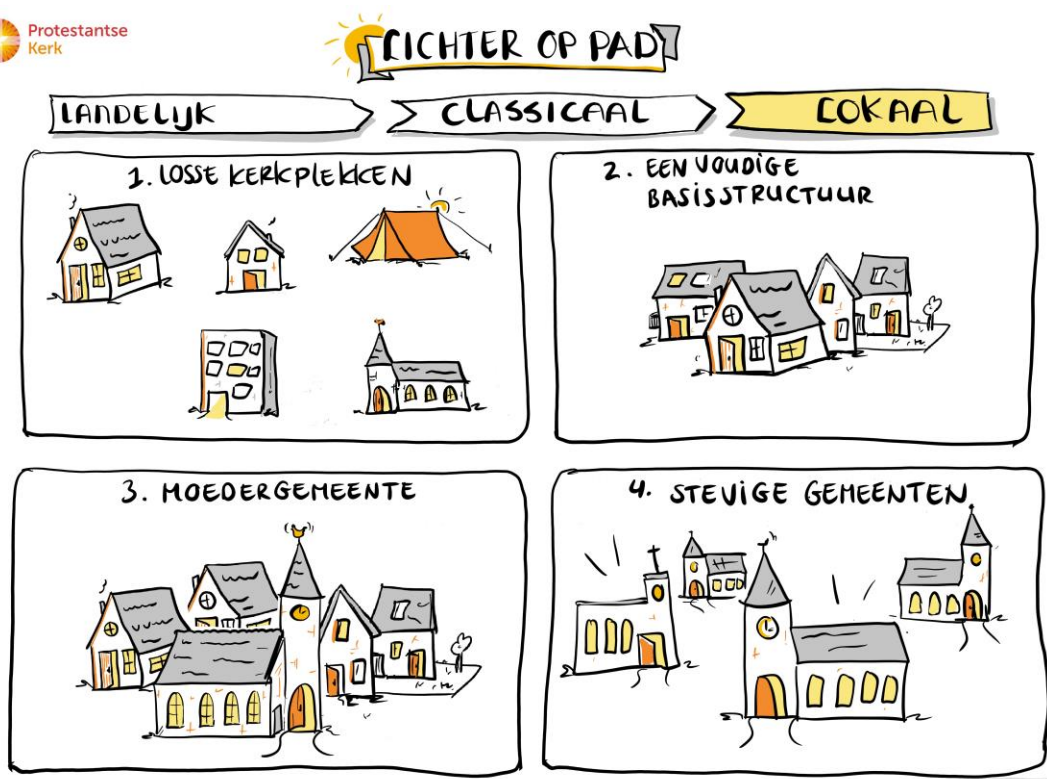
Elke kerkvorm een gemeente. Een zelfstandige eenheid met eenvoudige structuur, uit te breiden bij groei of complexiteit. Regelgeving is getrapt naar grootte.

Perspectief 3: Moedergemeente met kerkplekken

Meerdere kerkplekken vallen onder één gemeente met minder of meer centrale besturing. Werkers werken in teams.

Perspectief 4: Stevige bestuurlijke gemeenten

Kleine gemeenten fuseren tot grotere eenheden met meer bestuurskracht waardoor hogere eisen aan structuur en regelgeving gesteld kunnen worden.

3.2 Het bovenlokaal kerk-zijn

De bovenlokale kerk organiseert wat lokaal niet mogelijk is. Functies zijn o.a.:

- Dienstverlening, toezicht, beroepingswerk, regelgeving en dataregistratie.
- Verbinding en ontmoeting van gemeenten en voorgangers.
- Vertegenwoordiging van de PKN als geheel.

Ook hier is behoefte aan een lichtere structuur met focus op kwaliteit en ondersteuning van lokaal kerk-zijn. Mogelijke richtingen:

- Vitalisering van ringen en werkgemeenschappen.
- Gezamenlijk oppakken van niet-bestuurlijke taken.
- Herinrichting van classicale vergaderingen: formele taken bij BMCV, inspiratie via kleinere verbanden.
- Interclassicale gremia voor toezicht en verantwoording.
- Vereenvoudiging van werkprocessen via kerkorde.
- Samenwerking tussen landelijke en classicale niveaus via classisteams.